

<https://www.hallofpeople.com/gr.php?user=Σολζενίτσιν>

Αλεξάντρ Σολζενίτσιν

Μια ημέρα του Ιβάν Ντενίσοβιτς

*Αποσπάσματα από εκδόσεις Πάπυρος, σε
Μετάφραση: Δημήτρης Τριανταφυλλίδης*

Ο Σούχοφ, πάντα σηκωνόταν μόλις άκουγε το εγερτήριο, σήμερα όμως δεν έκανε το ίδιο. Από χθες δεν αισθανόταν καλά, κατά διαστήματα είχε ρίγη και πονοκέφαλο. Τη νύχτα δε μπορούσε να ζεσταθεί. Μέσα στον ύπνο του έβλεπε τότε ότι ήταν τελείως άρρωστος και τότε ότι γινόταν λίγο καλύτερα. Μοναδική του ευχή ήταν να μην ξημερώσει ποτέ."

"Το αναρρωτήριο βρισκόταν στην άκρη του στρατοπέδου, στην πιο απομακρυσμένη γωνιά της ζώνης, και εδώ δεν έφτανε κανένας ήχος. Δε χτυπούσε καν το ρολόι, αφού στους κρατούμενους απαγορευόταν να έχουν ρολόγια, ο χρόνος τους οριζόταν από τη διοίκηση."

"Η παγωνιά θέριζε. Η παγωνιά μαζί με την ομίχλη πλάκωσαν τον Σούχοφ, ο οποίος άρχισε να βήχει. Η θερμοκρασία ήταν είκοσι επτά υπό το μηδέν, ενώ ο Σούχοφ είχε θερμοκρασία σώματος τριάντα επτά. Ποιος θα νικήσει ποιον;

Τρέχοντας ελαφρά ο Σούχοφ πήγε στο παράπηγμα. Η γραμμή αναφοράς ήταν άδεια, το στρατόπεδο έρημο. Ήταν μια σύντομη στιγμή, μια στιγμή όπου ο χρόνος παγώνει, όταν όλα είναι μετέωρα, σα να δείχνουν ότι δε θα γίνει σήμερα ανάθεση εργασιών. "

"Το ένα κομμάτι το έχωσε στη μέση του, κάτω από την πατατούκα, εκεί σε μια λευκή τσέπη, ραμμένη ειδικά (στο εργοστάσιο, στις πατατούκες που φτιάχνουν για τους κρατούμενους δε ράβουν τσέπες). Το άλλο κομμάτι, εκείνο που εξοικονόμησε το πρωινό, σκέφτηκε να το φάει αμέσως, αλλά όταν τρως βιαστικά δεν το ευχαριστιέσαι, πάει στα χαμένα το φαγητό, δε χορταίνεις. Άπλωσε το χέρι του στο κομοδίνο για να κρύψει εκεί το κομμάτι, αλλά και πάλι άλλαξε γνώμη: θυμήθηκε ότι εκείνοι που είναι υπηρεσία την ημέρα, δυο φορές έφαγαν ξύλο επειδή έκλεβαν. Το παράπηγμα είναι μεγάλο σαν κέντρο διερχομένων.

Γι' αυτό, δίχως να αφήσει το ψωμί από το χέρι του, ο Ιβάν Ντενίσοβιτς έβγαλε τις μπότες, αφήνοντας επιδέξια μέσα μόνο τα ποδόπανα και το κουτάλι, σκαρφάλωσε στο πάνω κρεβάτι ξυπόλυτος, άνοιξε κι άλλο την τρυπούλα στο στρώμα και εκεί, μέσα στα πριονίδια, έκρυψε το προσφάι του. Τράβηξε το καπέλο από το κεφάλι του, από μέσα έβγαλε μια βελόνα και κλωστή (επίσης κρυμμένη βαθιά, γιατί ψάχνουν τη φόδρα από τα γούνινα καπέλα: μια φορά ένας δεσμοφύλακας τιμπήθηκε από τη

βελόνα, και παραλίγο να σπάσει από το κακό του το κεφάλι του Σούχοφ). Ράψε, ράψε, ράψε - έκλεισε την τρυπούλα κι έκρυψε καλά το προσφάι του. Στο μεταξύ η ζάχαρη έλιωνε στο στόμα του. Ο Σούχοφ είχε μια μεγάλη υπερένταση - περίμενε από στιγμή σε στιγμή να χτυπήσει ο δεσμοφύλακας την πόρτα"

“Άρχισε να τρώει.... Όταν η ζεστασιά απλώθηκε στο κορμί του. Κατάλαβε πόσο πολύ ανταποκρινόταν το κορμί του στη σούπα. Τι-καλά! Να μια σύντομη στιγμή, για την οποία ζει ο κρατούμενος143.... Ο Σούχοφ τώρα πια δε βιάζεται, δεν έχει να πάει πουθενά, σήμερα γιορτάζει: στο μεσημεριανό έφαγε διπλή μερίδα και στο βραδινό δύο. Μόνο και μόνο γι’ αυτό όλα τ’ άλλα μπορούν να περιμένουν.... αποκοιμήθηκε απολύτως ικανοποιημένος. Σήμερα είχε πολλές επιτυχίες: δεν τον έκλεισαν στην απομόνωση, δεν έστειλαν το συνεργείο να δουλέψει στη Σοσιαλιστική Πολιτεία. Στο μεσημεριανό έφαγε πλιγούρι, ο επικεφαλής του συνεργείου κανόνισε καλά τα ποσοστά της δουλειάς, ο Σούχοφ έχτισε ευχάριστα τον τοίχο, δεν τον έπιασαν με το μαχαιράκι στην τσέπη, έβγαλε μεροκάματο από τον Καίσαρα κι αγόρασε καπνό. Δεν αρρώστησε, τα κατάφερε. Πέρασε η μέρα δίχως να συμβεί τίποτα κακό, ήταν μια σχεδόν ευτυχισμένη μέρα..

Αρχιπέλαγος Γκούλαγκ

(αποσπάσματα)

«Πως πηγαίνει κανείς σ' αυτό το μυστηριώδες Αρχιπέλαγος; Κάθε ώρα πετούν για εκεί αεροπλάνα, φεύγουν πλοία, τραίνα ξεκινούνε ξεφυσώντας, αλλά δεν υπάρχει επάνω τους ούτε μια επιγραφή που να δείχνει τον προορισμό τους. Οι υπάλληλοι στις θυρίδες των εισιτηρίων και οι πράκτορες της Σοβτουρίστ (τουρισμός εσωτερικού) και της Ιντουρίστ (τουρισμός εξωτερικού) θα απορήσουν αν ζητήσετε κανένα εισιτήριο για εκεί. Δεν ξέρουν, δεν έχουν ακούσει τίποτα ούτε για το Αρχιπέλαγος γενικά, ούτε για κανένα από τα αμέτρητα νησάκια του. Αυτοί που πηγαίνουν να διοικήσουν το Αρχιπέλαγος, βγαίνουν από τις σχολές του Υπουργείου Εσωτερικών. Αυτοί που πηγαίνουν να φρουρήσουν το Αρχιπέλαγος, επιλέγονται μεταξύ των στρατιωτικών επιτρόπων. Και αυτοί που πηγαίνουν εκεί για να πεθάνουν, όπως εσείς κι εγώ, αναγνώστες μου, πρέπει να περάσουν οπωσδήποτε και αποκλειστικά από τη σύλληψη.

Η σύλληψη!

Χρειάζεται να πούμε πως είναι ανατροπή ολόκληρης της ζωής σας; Πως είναι αστροπελέκι που σας χτυπάει κατακέφαλα; Πως είναι μια αδιανόητη ψυχική αναστάτωση, που δεν μπορεί ο καθένας να τη συνηθίσει και γλιστράει συχνά στην παραφροσύνη; Ο κόσμος έχει τόσα κέντρα όσα και ζωντανά πλάσματα. Ο καθένας μας είναι κέντρο του κόσμου και ο κόσμος θρυμματίζεται, όταν κάποιος σας σφυρίξει: «Συλλαμβάνεστε! Συλλαμβάνεστε!».

Αφού συλλαμβάνεστε εσείς, τι άλλο μπορεί ν' αντέξει σ' αυτό τον σεισμό; Μη μπορώντας όμως με το θολωμένο μυαλό μας να συλλάβουμε αυτή την ανατροπή του κόσμου, τόσο οι πιο ικανοί όσο και οι πιο απλοϊκοί από μας δεν βρίσκουμε, αυτή τη στιγμή, να αντλήσουμε από όλη την εμπειρία της ζωής μας παρά μόνο την κραυγή: «Εγώ; Γιατί;».

Είναι μια ερώτηση που ειπώθηκε εκατομμύρια και εκατομμύρια φορές πριν από μας και δεν πήρε ποτέ καμιά απάντηση...

[...]

Η παραδοσιακή σύλληψη είναι ακόμα, ύστερα, αφού πάρουν τον δύστυχο τον κρατούμενο, η πολύωρη έρευνα του διαμερίσματος από μια σκληρή, ξένη, καταθλιπτική δύναμη. Είναι η διάρρηξη και το άνοιγμα, το ρίξιμο καταγής και το ξερίζωμα από τους τοίχους, το πέταγμα των πραγμάτων που βρίσκονται στις ντουλάπες και στα τραπέζια, το τίναγμα, το σκόρπισμα, το σχίσιμο και το σώριασμα βουνών από σκουπίδια στο πάτωμα, και το τρίξιμο κάτω από τις μπότες. Και δεν υπάρχει τίποτα ιερό όσο διαρκεί η έρευνα! Όταν έπιασαν τον μηχανοδηγό των τραινών, Ινόσιν, στο δωμάτιο βρισκόταν το φέρετρο με το παιδί του, που μόλις είχε πεθάνει. Οι εκπρόσωποι του νόμου πέταξαν το παιδί από το φέρετρο, και έψαξαν και εκεί! Σηκώνουν ακόμα και τους αρρώστους από τα κρεβάτια τους και λύνουν τους επιδέσμους. Τίποτα δεν μπορεί να θεωρηθεί παράλογο στη διάρκεια της έρευνας!»

[...]

“ Στο τέλος της συνδιάσκεψης διαβάζεται ένα ψήφισμα αφοσίωσης προς τον σύντροφο Στάλιν. Όλοι σηκώνονται φυσικά... όλοι πετάγονται όρθιοι σε κάθε μνεία του ονόματός

του). Στη μικρή αίθουσα αντηχούν «θυελλώδη χειροκροτήματα που καταλήγουν σε επευφημίες». Συνεχίζονται τρία λεπτά, τέσσερα λεπτά, πέντε λεπτά, με ολοένα μεγαλύτερη ένταση. Μα οι παλάμες άρχισαν να πονάνε. Πιαστήκανε τα σηκωμένα χέρια. Οι ηλικιωμένοι είχαν κιόλας λαχανιάσει. Όλα αυτά άρχισαν να φαίνονται με το παραπάνω ανόητα, ακόμα και σ' εκείνους που λατρεύανε πραγματικά τον Στάλιν. Ποιος όμως θα τολμούσε να σταματήσει πρώτος;.... Αφού μέσα στην αίθουσα στέκονται και χειροκροτούν και πράκτορες της Νι-Κα-Βε-Ντε, αυτοί ασφαλώς θα προσέξουν και ποιος θα σταματήσει πρώτος!... Έτσι τα χειροκροτήματα στην άγνωστη μικρή αίθουσα συνεχίζονται άγνωστα για τον αρχηγό, 6 λεπτά! 7 λεπτά! 8 λεπτά!....δεν μπορούν να σταματήσουν πια, ώσπου να πέσουν κάτω από συγκοπή!.... Ένατο λεπτό! Δέκατο!.... Παραφροσύνη! Ομαδική!.... Στο ενδέκατο όμως λεπτό ο διευθυντής του εργοστασίου χαρτοποιίας, παίρνοντας ύφος πολυάσχολο, κάθεται στη θέση του στο προεδρείο.... Όλοι σταματούν μεμιάς τα χειροκροτήματα στο ίδιο χτύπημα και κάθονται κι αυτοί.... Ο διευθυντής του εργοστασίου συλλαμβάνεται την ίδια νύχτα.... ο ανακριτής του υπενθυμίζει:

-Και ποτέ να μην σταματάτε πρώτος τα χειροκροτήματα!

[...]

“Βασικό γνώρισμα των πολιτικών συλλήψεων στον τόπο μας, για μερικές δεκαετίες, ήταν το γεγονός ότι πιάνονταν άνθρωποι εντελώς αθώοι.... Τα Όργανα δεν είχαν κανένα βαθύτερο λόγο για να διαλέξουν ποιον θα έπιαναν και ποιον δεν θα ενοχλούσαν. Φτάνει να συμπλήρωναν τον καθορισμένο αριθμό. Το συμπλήρωμα του αριθμού μπορούσε να γίνεται με βάση κάποια λογική, μπορούσε όμως να γίνεται και εντελώς στην τύχη.

[...]

“Δεν ήταν αρκετή η αγάπη μας για την ελευθερία.... Μας άξιζαν λοιπόν όλα όσα ακολούθησαν”. “Τώρα, ύστερα από εικοσιπέντε χρόνια, μπορεί να σκεφτεί κανείς: ναι, μα καταλαβαίνατε βέβαια πως ολόγυρά σας κοχλάζανε οι συλλήψεις, πως γίνονταν βασανιστήρια στις φυλακές, και νιώθατε σε τι βούρκο σας τραβούσαν. Όχι!! Δεν το καταλαβαίναμε, γιατί οι κλούβες κυκλοφορούσαν τη νύχτα, ενώ εμείς κάναμε παρελάσεις τη μέρα με τις σημαίες. Από πού να τις μάθουμε και πώς να τις διανοηθούμε τις συλλήψεις; Τι μας ένοιαζε εμάς αν άλλαζαν όλους τους ηγέτες των περιοχών;στην αρχή επιτρέψαμε να μας σκοτώνουν κατά εκατομμύρια, και έπειτα περιποιόμαστε τους φονιάδες μας στα ευτυχισμένα γεράματά τους.